[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 955: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 637

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਬਨਾਮ

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3572)

28 ਅਗਸਤ 2024

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ,* ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ/ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 03.08.2023, 04.08.2023, 11.08.2023) ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 50, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002-ਐਸ.50 - ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872-ਐਸ.25 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਈਸੀਆਈਆਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 25.08.2022 ਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ 2018 ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇ ਤਾਂ:

ਫੈਸਲਾ: ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੀਐਮਐਲਏ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਜਿਸ ਕੇਸ ਲਈ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਯੋਗ ਹੈ - ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਤੰਤਰ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ - ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

_____

*ਲੇਖਕ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ' ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਵੈਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ 2023 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ 2022 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਕਥਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਹਰੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। [ਪਾਰਾ 27, 32, 34, 37, 45, 49]

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 - ਐਸ.45 - ਦੋਹਰੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ - "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ" - ਅਰਥ:

ਫੈਸਲਾ: ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ" ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਕ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 13]

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002-ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ - ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ/ਜਵਾਬ - ਮਹੱਤਵ:

ਫੈਸਲਾ: ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ - ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 15]

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [2022] 6 ਐਸਸੀਆਰ 382: (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 929; ਰਾਮਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੀਨਾ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 3205; ਜਾਵੇਦ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 1693; ਰਣਜੀਤਸਿੰਗ ਬ੍ਰਹਮਜੀਤਸਿੰਗ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2005] 3 ਐਸਸੀਆਰ 345: (2005) 5 ਐਸਸੀਸੀ 294; ਰਾਜਾਰਾਮ ਜੈਸਵਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 828; ਨੰਦਿਨੀ ਸਤਪਥੀ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਐਲ. ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [1978] 3 ਐਸਸੀਆਰ 608: (1978) 2 ਐਸਸੀਸੀ 424; ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [1952] ਐਸਸੀਆਰ 526-ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਰੀ ਇਲੁਕੁਰੀ ਸੇਸ਼ਪਾਨੀ ਚੇੱਟੀ ਵਿੱਚ, ਆਈਐਲਆਰ 1937 ਮੈਡ 358; ਕੋਡਾਂਗੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏਆਈਆਰ 1932 ਮੈਡ 24 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002; ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872; ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 50; ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 45; ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 25; ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21: ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ; ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ; ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ; ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ / ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ; ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ; ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ; ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ; ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ; ਜ਼ਮਾਨਤ; 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ'; "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ"

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3572
2023 ਦੇ ਬੀਏ ਨੰਬਰ 9863 ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.03.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਸੂਯਾ ਸਾਧੂ ਸਿਨਹਾ, ਸੋਝਨਿਆ ਸ਼ੰਕਰ, ਹਰਸ਼ ਯਾਦਵ, ਸਿਧਾਰਥ ਨਾਇਡੂ, ਮੈਸ. ਕੇਐਸਐਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐੱਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਅੰਨਮ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਮ੍ਰਿਗਾਂਕ ਪਾਠਕ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.03.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 2023 ਦਾ ਨੰਬਰ 9863. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਈਸੀਆਈਆਰ- ਆਰ.ਐਨ.ਜ਼ੈਡ.ਓ./10/2023 ਵਿੱਚ 2023 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2023 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 5 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਐਕਟ 2020 ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ' ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ') ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ., ਰਾਂਚੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ

3. 07.03.2023 ਨੂੰ 2023 ਦਾ ਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 5 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਦਰ ਪੀ.ਐੱਸ. 2022 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 399 08.09.2022 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406, 420, 467, 468, 447, 504, 506, 341, 323 ਅਤੇ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 467 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 2023 ਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਰਕਲ ਦਫਤਰ, ਬਾਰਗੇਨ, ਰਾਂਚੀ ਅਤੇ ਆਫਿਸ ਆਫ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਬਸਟਰੇਟਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:- ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਪ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ, ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ, ਭਰਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਲਖਨ ਸਿੰਘ, ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 28, ਖਟਾ ਨੰਬਰ 37 ਪਿੰਡ ਗੜੀ, ਚੇਸ਼ਾਇਰ ਹੋਮ ਰੋਡ ਪੀ.ਐਸ. ਸਦਰ, ਰਾਂਚੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਪੁੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਨੇ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਭਰਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਾਰਸਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਪ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਹੈ। 1,78,55,800/- । ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 01.04.2021 ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1,80,00,000/- (ਰੁ. 1,02,60,000/- ਅਤੇ 77,40,000 ਰੁਪਏ)। ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ 1,78,20,000/- ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਫਰਮ ਸ਼ਿਵਾ ਫੈਬਕਨਜ਼ (ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੀ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ) ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁ. 1,01,57,400/- ਮੈਸਰਜ਼ ਜਾਮਿਨੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਮਾਲਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 8 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡੀਡ ਨੰਬਰ 184 ਆਫ 1948, ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਮੇਸ਼ ਗੋਪ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਅਲੀ ਸੀ। 2023 ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 137 ਮਿਤੀ 10.05.2023 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120-ਬੀ, 465, 467, 468 ਅਤੇ 471 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਫੈਕਟ ਫਾਈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਫੈਕਟ ਫਾਈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਰ ਸਟਰੀਟ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ 2023 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1,78,55,800/-; ਕਿ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਸ਼ਿਵਾ ਫੈਬਕਨਜ਼ (ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੀ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ) ਤੋਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਸੀ। 1,78,55,800/- ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਲੱਖ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰੀਨ ਟਰੇਡਰਜ਼ (ਮੋ. ਸੱਦਾਮ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ) ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਹੁਸੈਨ); ਕਿ ਰੁ. ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ 7 ਲੱਖ ਦੀ ਨਕਦੀ ਕਢਵਾਈ ਗਈ। ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸੀ; ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। 1.80 ਕਰੋੜ; ਕਿ 05.04.2021 ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਚੈਲੀਸ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ (ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ) ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ 56,62,600/- ਦੀ ਰਕਮ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 24.06.2021 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1,01,57,400/- ਆਦਰਸ਼ ਹਾਈਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਬਿਸ਼ਨੂ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ) ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਕਿ ਸਾਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਪ੍ਰੈਲ ਅਤੇ ਜੂਨ, 2021 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰਸੀਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ. 1,01,57,400/- ਮੈਸਰਜ਼ ਜਾਮਿਨੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਫਰਮ ਹੈ।

8. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਜਿਵੇਂ, ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਉਰਫ ਅਫਸੂ ਖਾਨ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ, ਲਖਨ ਸਿੰਘ, ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ, ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ, ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ, ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਰਕਮ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਅੱਗੇ ਜਾਮਿਨੀ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 11.08.2023 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2022 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ 25.08.2022 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ 20.09.2023 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਨਾਇਡੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਲੀਮਡ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਨੂੰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ

11. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"45. ਅਪਰਾਧ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੋਣ (1) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (2 ਦਾ 1974) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, [ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ] ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ-

(i) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
(ii) ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ-

(i) ਡਾਇਰੈਕਟਰ; ਜਾਂ
(ii) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ।"

ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 929 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਰਾ 131 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"131. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45.

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3295 [ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (II) ਬਨਾਮ 09.08.2024 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ), ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਸੰਚਾਲਨ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਹੈ"। [ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (II) ਦੇ ਪੈਰਾ 53 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:-

"53...ਸਾਡੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰੀ, ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਹੈ।"

ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ, "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਹੈ" ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਚਿਤਤਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਵੰਚਿਤ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੋਹਰੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੰਚਿਤਤਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (II) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਰਾਮਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੀਨਾ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ (ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 3205 ਆਫ 2024 ਮਿਤੀ 30.07.2024) ਅਤੇ ਜਾਵੇਦ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 1693, ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (II) (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਜਾਵੇਦ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸ਼ੇਖ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦਰਅਸਲ, ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (II) (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ (1) ਬਨਾਮ. ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3352 ਵਿੱਚ 30.10.2023 ਦਾ ਫੈਸਲਾ) ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"28. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੰਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ, ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਡਕੈਤੀ, ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਅਗਵਾ, ਸਮੂਹਿਕ ਹਿੰਸਾ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਹਨ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਤੇ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।"

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 21 ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ

13. ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ (2005) 5 ਐਸਸੀਸੀ 294 ਵਿਚ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀਪ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਲ.ਏ. ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਜਬ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਪਰਾ 131) ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ (ਪੈਰਾ 131) ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ):

"131. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। 2002 ਐਕਟ ਦੇ 45 ਮਕੋਕਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"44. ਧਾਰਾ 21(4), ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਘਟਨਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮਕੋਕਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(4) ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਬਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਿਊਚਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

45. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਕੋਕਾ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਅਸਥਾਈ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ।"

ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਦ

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋਲੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਜਬ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿੰਮਗੱਡਾ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ" ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

14. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ:-

"97. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ, ਜੇਕਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੀਸਰਾ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਹੁਣ ਵਿੱਤ (ਨੰਬਰ 2) ਐਕਟ, 2019 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਨਾਤਮਕ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

99. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(ਏ) ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ, ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਫਿਰ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜੋ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ "ਅਨੁਮਾਨ" ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

100. ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਇਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਪਦੰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾ [ਸੈਕਸ਼ਨ 24(ਏ)] ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਕਾਊਂਟਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ - ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ

15. ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਜਵਾਬ/ਜਵਾਬ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਧਾਰਣਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਊਂਟਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਮੰਨੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ
16. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ (i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ, ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1948 ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੰਬਰ 184 ਬਣਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ (ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਭਾਰਗਵਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ) ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ; (ii) ਉਹ ਰੁ. 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ। 18 ਲੱਖ (25 ਲੱਖ ਵਿੱਚੋਂ) ਮੈਸਰਜ਼ ਗ੍ਰੀਨ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਨ ਰੁਪਏ ਸੀ। 1,78,55,800/-; (iii) ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਸ਼ਨੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। 1.80 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ, ਰੁ. 1,01,57,400/- ਨੂੰ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਜਾਮਿਨੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਫਰਮ ਹੈ; (iv) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ 06.02.2021 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 12.02.2021 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 25 ਲੱਖ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬੀ. ਭਾਰਗਵ; (v) ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਡੀਡ ਫਰਜ਼ੀ ਸਨ, ਅਤੇ (vi) ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਅਤੇ ਜੂਨ 2021 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ, ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ, ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਰਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੈ।
18. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ

19. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਹੈ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4/2022 ਵਿੱਚ 25 ਅਗਸਤ 2022 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 11 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰ. 4/2022 ਵਿੱਚ) ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

8.23 ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ - ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ, ਹੋਤਵਾਰ, ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 04.08.2023 (ਆਰ.ਯੂ.ਡੀ. ਨੰ. 41) ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਪੁਨੀਤ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਉਸਦੇ 03.08.2023, (ਆਰਯੂਡੀ ਨੰ. 40) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਸਮੇਤ ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਚੇਸ਼ਾਇਰ ਹੋਮ ਰੋਡ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾਈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1.78 ਕਰੋੜ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਦੀਪ ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ 15.08.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਦੀਪ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਸ਼ਰ ਆਲ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 24.04.2023 ਨੂੰ ਦਰਜ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। (ਆਰ.ਯੂ.ਡੀ. ਨੰ. 76) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ. ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. 04.08.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਕਿ 03.08.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਸਮੇਤ ਵਿਅਕਤੀ ਚੈਸ਼ਾਇਰ ਹੋਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ 'ਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1.78 ਕਰੋੜ ਬਿਆਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਖੇਪ, ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਈਸੀਆਈਆਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 25.08.2022 ਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 2022 ਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ, ਅਰਥਾਤ, ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ 11.03.22 ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ 03.08.2023, 04.08.2023, 11.08.2023, 12.08.2023, 14.08.2023, 15.08.2023 ਅਤੇ 30.08.2023 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

22. ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ/ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 03.08.2023, 04.08.2023, 11.08.2023 ਦੇ ਬਿਆਨ) ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ, ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ?

23. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"159...ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਈਡੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 20(3) ਜਾਂ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 20(3) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"25. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।- ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 172 ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

"172. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੂਫਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਕਟ 02 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਐਕਟ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਜਾਂ ਜਾਂਚ/ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗਵਾਹ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20(3) ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਧਾਰਾ 21 ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਐਕਟ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਆਧਾਰ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਾਰਾਮ ਜੈਸਵਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 828 ਵਿੱਚ, ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ "ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ "ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਰਾਜਾਰਾਮ ਜੈਸਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 165 ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ)

"165(ii) ਇਹ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੋਰ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸ ਨੂੰ 'ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 25 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਐਕਟ 2 ਦੁਆਰਾ, ਐਕਟ 2 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਠੋਸ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਾਂਚ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਰ

ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਵੀ.ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ, ਨੰਦਿਨੀ ਸਤਪਥੀ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਐਲ. ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 424 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:
"50. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ, ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਟਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬਰਾਬਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ "ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼" ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

"57. ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20(3) ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀ ਸਵੀਪ ਪੁਲਿਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 20(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਸੈਕਸ਼ਨ 16) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂਚਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗਵਾਹੀ' ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦਾ ਦਬਾਅ, ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਥਕਾਵਟ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੋਲੈਕਸਿਟੀ,

ਦਬਦਬਾ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 20(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਣਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ, ਚੁੱਪ ਦਾ ਰੁਖ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਜੋਖਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਦਬਾਅ, ਸੂਖਮ ਜਾਂ ਕੱਚਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ, ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ, ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 20(3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗਵਾਹੀ' ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

28. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ:- "ਤੁਸੀਂ ' ਈਸੀਆਈਆਰ 5/2023' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਟੋਪੀ ' ਈਸੀਆਈਆਰ 4/2022'"।

29. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਰੇ 159, 165 ਅਤੇ 172 ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਬਦਬਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਯਕੀਨਨ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

30. ਅਸੀਂ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਰੀ ਇਲੁਕੁਰੀ ਸੇਸ਼ਪਾਨੀ ਚੇਟੀ (ਆਈਐਲਆਰ 1937 ਮੈਡ 358) ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਜੈਕਸਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਟਿਸ ਮੋਕੇਟ ਕੋਡਾਂਗੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (ਏਆਈਆਰ 1932 ਮੈਡ 24.) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਏ:-

"ਮੇਰੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੈਕਸਨ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੋਡਾਂਗੀ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1932 ਮੈਡ 24.) ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਏ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਐਕਟ 2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

32. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ।

33. ਅਸੀਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਨੁਭਾਗ 50 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:-

"ਸੈਕਸ਼ਨ 50. ਸੰਮਨ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

(1) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ, ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ:---
(ਏ) ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ;

(ਬੀ) ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ;
(ਸੀ) ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ;
(ਡੀ) ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ;
(ਈ) ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ
(ਐਫ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜੁਆਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਅਧੀਨ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ--

(ਏ) ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ।"

ਧਾਰਾ 50 (1) (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 50 (2) ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 50 (3) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 50(4) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਧੀਨ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੰਮਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

34. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਸਲਾਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ 20 ਦੇ ਬਿੰਦੂ 3 ਵਿੱਚ ਸੀ. 2022 ਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰ. 4. ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ - ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ

35. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ 2023 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 399 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਪੈਰਾ 6 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ, ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ, ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ 14.04.2023 ਨੂੰ ਈਸੀਆਈਆਰ/ਆਰਐਨਜ਼ਓ/18/2022 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਨੂੰ 14.04.2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 8.12 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਈਸੀਆਈਆਰ/ ਆਰ.ਐਨ.ਜ਼ੈਡ.ਓ./18/2022 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੈ।

36. ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਈਸੀਆਈਆਰ/ ਆਰ.ਐਨ.ਜ਼ੈਡ.ਓ/18/2022 (ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਈਸੀਆਈਆਰ) ਵਿੱਚ 14.04.2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ 17.04.2023 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪੁਲਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ

ਚੈਸ਼ਾਇਰ ਹੋਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖੀ ਗਈ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦੋ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਅਣਬਲਾਕ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ। ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੰਮ ਲਈ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਰਕਮ ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ।

37. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ। ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [1952] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 526 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ:-

"…. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ, ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਿ ਕੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਸਬੂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਧਾਰ ਭਰੋਸੇ ਲਈ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੇਲ ਡੀਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਬਿਆਨ

38. ਅਸੀਂ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੇਸ਼ਾਇਰ ਹੋਮ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੌਦੇ ਸਬੰਧੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ PMLA ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਬਿਆਨ - ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ

39. ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ 14.04.2023 ਨੂੰ ਈਸੀਆਈਆਰ/ਆਰਐਨਜ਼ੈਡੋ/18/2022 (ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਈਸੀਆਈਆਰ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 26.04.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਈਸੀਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ 14.04.2023 ਤੱਕ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਨਬਲੌਕ ਕਰ ਸਕੇ। ਤਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਫਸ਼ਰ ਅਲੀ ਵਰਗੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਫਸ਼ਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਛਵੀ ਰੰਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸਦੇ 29.08.2023 ਦੇ ਅਗਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ 29.08.2023 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦਾ।

ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦਾ ਬਿਆਨ

40. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਗਵ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ 09.12.2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਸ਼ਨੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਰਚ, 2021 ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ 1 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੇਠਾਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰੁ. ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਏ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਪੋਸਟ-ਡੇਟ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਸ਼ਨੂ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਉਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

41. ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25 ਲੱਖ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਡ ਚੈੱਕ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (ਏ.9) ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ - ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ

42. ਅਸੀਂ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਅਲੀ ਡੀਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ 1948 ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਹੁਕਮ ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 10.6.6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2022 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 399 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਪ ਖੁਦ ਹੀ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋਵੇ, ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

43. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਜਾਮਿਨੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਵਿਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਿੱਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

44. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਸ਼ਨੂ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

45. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਹਰੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲਾਂ।

46. ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਹੇਬ ਗੰਜ, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਟੋਨ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 2022 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 25.08.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 16.09.2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2022 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੋ ਕਿ 2023 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 691 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 2023 ਦੇ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਈਸੀਆਈਆਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਈਸੀਆਈਆਰ/ਆਰਐਨਜ਼ੈਡੋ/18/2022 ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਜੇਲ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼

47. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ।

48. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.03.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 2023 ਦਾ ਨੰਬਰ 9863. ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

ਸਿੱਟਾ

49. ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ: -

(i) ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 22.03.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ii) ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 2023 ਦੇ ਈਡੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਈਸੀਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀਆਂ 2 ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 5 ਲੱਖ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੁਰਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ।

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ